

Posudek diplomové práce

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
Katedra francouzského jazyka a literatury

Autor/Autorka diplomové práce: **Bc. Magdaléna Schlindenbuchová**

Název práce: **Une perspective écolinguistique à l'enseignement des langues étrangères : Les histoires par lesquelles nous vivons dans les manuels de FLE**

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tomáš Klinka, Ph.D.

Práce, jejíž název v českém překladu zní „Ekolingvistický přístup k výuce cizích jazyků a hledání příběhů, kterými žijeme, v učebnicích francouzštiny jako cizího jazyka“ se zaměřuje na vcelku neoriginální téma obsahové analýzy učebnic, které však nahlíží nově. Tato novost spočívá zejména v mezioborovém pojetí a úhlu pohledu tzv. ekolingvistiky. Bc. Magdaléna Schlindenbuchová se snaží ukázat, jakým způsobem jsou v učebnicích zapracovány a využity výukové obsahy rozvíjející ekologické cítění žáků, či jinak, jak učebnice žáky vedou u „ekologickému uvědomění“. Zpracovávané téma je v oblasti výuky francouzského jazyka inovativní, jak autorka sama konstatuje v kapitole 2.2.1. Osobně jej hodnotím jako velmi přínosný krok, který analýzu učebnic staví na transdisciplinárním pojetí, posunuje ji mimo didaktickou „zónu komfortu“ a snaží se o aktuální a hodnotný cíl. Jde však i o cestu náročnou, kde míra úspěchu musí být měřena spíše snahou než výsledkem. Jak se tedy diplomantce podařilo splnit vytyčený cíl?

Autorka se ve své práci logicky opírá o aktuální literaturu zejména z anglofonního prostředí, přesto nezapomíná i na starší souhrnné didaktiky jazyků nebo didaktiku obecnou (Beneš, Hendrich, Skalková). Průnik didaktických koncepcí z jednoho jazykového kontextu do druhého hodnotím velmi pozitivně, neboť není příliš častý (i v celkovém kontextu didaktiky jazyků, nikoli pouze v rámci diplomových prací).

Diplomová práce je strukturována přehledně, jednotlivé kapitoly na sebe navazují, autorka často explicitně zmiňuje plán a jednotlivé dílčí cíle (definice pojmů, analýza učebnice apod.), které pak i plní. Klíčové pojmy jako ekolingvistika, environmentální povědomí či ekologická komunikační kompetence jsou vysvětleny v samostatných podkapitolách. Nejde o pojmy snadné, i po přečtení zmíněných pasáží si čtenář není zcela jist, zda je pochopil beze zbytku, pro potřeby práce však autorka vysvětluje dostatečně. To platí i o pasážích, které připravují půdu pro analýzu učebnic a obhajují jejich formativní hodnotu (zejména kapitoly 2.6 a 2.7). Ty by mohly být možná stručnější, i ve stávající podobě ale plní v textu svou přechodovou funkci k analýze učebnic *Totem* a *Saison*.

Samotná analýza je bezpochyby největším přínosem práce. Autorka v ní detailně analyzuje oba učební soubory, cituje jednotlivé zmínky a součásti, často pracuje na úrovni vět či dokonce slov. Výsledný materiál je shrnut na třiceti stranách příloh, čtenář si tak může porovnat své vnímání s autorčiným. Toto porovnání odhaluje jistou subjektivnost autorčina pohledu, její analýzy by navíc chtěla i vizuální oporu ve formě kopií stran z učebnice, což by ale jistě velmi zatížilo text a jeho rozsah.

Celkově je ale výzkum, tedy analýza učebnic po stránce obsahové ve vztahu k environmentálním „příběhům“, vysvětlen i realizován příkladně, autorka se opírá o teoretický aparát z teoretických kapitol práce, tedy typologie „příběhů“ citované ze Stibbeho, vysvětluje metodologii, systematicky shrnuje a v závěru představuje i svou verzi syntézy.

Celá práce je napsána s velkým nadšením „pro dobrou věc“, které však nezastínilo autorčin kritický úsudek ani snahu o formální celistvost práce. Stejně tak zjevný zájem autorky na tématu ekologie a ochrany planety, který je z textu patrný, nepřerůstá dle mého názoru do ideologizace či slepé angažovanosti. Naopak, autorka se snaží být co nejobjektivnější a veškeré své závěry či zjištění uvádí v přílohách práce, což opět vypovídá o jejím talentu pro vědeckou práci. Zamrzí tak lehce nedotažená korektura finální verze textu, jehož jazyk (francouzština) by si zasloužil ještě jednu nebo dvě korektury.

Text mohu ale i tak s radostí doporučit k obhajobě, během níž bych se chtěl vrátit ke klasifikaci jednotlivých „příběhů“ (Stibbe), která je použita při analýze učebnic. Do jaké míry je hledání jednotlivých jevů při analýze u konkrétního výzkumníka subjektivní a jak tuto subjektivnost případně zohlednit či snížit? Druhý námět k diskuzi směřuje na samotnou ekolingvistiku. Existuje nějaká konstruktivní kritika tohoto směru sociolingvistického bádání? A jak je to s povědomím o ní v našem, českém kontextu?

V Praze, dne 30. 8. 2020

Mgr. Tomáš Klinka, Ph.D.